

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

60. atsižvelgdamas į tai, kad tvirta infrastruktūra yra gyvybiškai svarbi tvaraus vystymosi prielaida, pabrėžia, kad svarbu gerinti transporto tinklą ir susiekti jį su kaimyninėmis šalimis, siekiant palengvinti asmenų ir prekių judėjimą; mano, kad visuomeninio transporto, ypač geležinkelių, tinklas – tai sąnaudų požiūriu efektyvi ir tvari alternatyva kelių transportui, ir ragina vyriausybę ir tarptautinius paramos teikėjus savo investicijų planuose teikti pirmenybę būtent jo plėtrai ir modernizavimu;

61. palankiai vertina tai, kad Kosovas stiprina ryšius su daugeliu kaimyninių šalių, ir ragina visapusiškai integruoti Kosovą į regioninį bendradarbiavimą; pažymi, kad Kosovo pirmininkavimas Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimui 2011 m. vyko sklandžiai; tačiau yra susirūpinęs tuo, kad įtempti Kosovo ir Serbijos santykiai neigiamai veikia ir laisvą asmenų ir prekių judėjimą, ir apskritai bendradarbiavimą pagal Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimą;

62. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir Kosovo vyriausybei, prezidentui bei parlamentui.

Pažangos ataskaita. Turkija

P7_TA(2012)0116

2012 m. kovo 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2011 m. Turkijos pažangos ataskaitos (2011/2889(RSP))

(2013/C 257 E/06)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos parengtą 2011 m. Turkijos pažangos ataskaitą (SEC(2011)1201),
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „2011–2012 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai“ (COM(2011)0666),
- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas: 2006 m. rugsejo 27 d. rezoliuciją dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei ⁽¹⁾, 2007 m. spalio 24 d. rezoliuciją dėl ES ir Turkijos santykių ⁽²⁾, 2008 m. gegužės 21 d. rezoliuciją dėl Turkijos 2007 m. pažangos ataskaitos ⁽³⁾, 2009 m. kovo 12 d. rezoliuciją dėl 2008 m. Turkijos pažangos ataskaitos ⁽⁴⁾, 2010 m. vasario 10 d. rezoliuciją dėl Turkijos pažangos 2009 m. ataskaitos ⁽⁵⁾, į 2011 m. kovo 9 d. rezoliuciją dėl 2010 m. Turkijos pažangos ataskaitos ⁽⁶⁾, taip pat į 2005 m. liepos 6 d. ⁽⁷⁾ ir 2007 m. vasario 13 d. ⁽⁸⁾ rezoliucijas dėl moterų vaidmens Turkijos socialiniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime,
- atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 3 d. derybų su Turkija programą,
- atsižvelgdamas į 2008 m. vasario 18 d. Tarybos sprendimą 2008/157/EB dėl principų, prioritetų ir sąlygų, įvardytų Stojimo partnerystės su Turkijos Respublika programoje ⁽⁹⁾ (stojimo partnerystė), ir į ankstesnius 2001 m., 2003 m. ir 2006 m. Tarybos sprendimus dėl stojimo partnerystės,
- atsižvelgdamas į 2010 m. gruodžio 14 d. ir 2011 m. gruodžio 5 d. vykusių Tarybos posėdžių išvadas,

⁽¹⁾ OL C 306 E, 2006 12 15, p. 284.

⁽²⁾ OL C 263 E, 2008 10 16, p. 452.

⁽³⁾ OL C279 E, 2009 11 19, p. 57.

⁽⁴⁾ OL C87 E, 2010 4 1, p. 139.

⁽⁵⁾ OL C 341 E, 2010 12 16, p. 59.

⁽⁶⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2011)0090.

⁽⁷⁾ OL C 157 E, 2006 7 6, p. 385.

⁽⁸⁾ OL C 287 E, 2007 11 29, p. 174.

⁽⁹⁾ OL L 51, 2008 2 26, p. 4.

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi Tarybai pritarus derybų programai 2005 m. spalio 3 d. pradėtos stojimo derybos su Turkija ir kadangi šių derybų pradžia yra ilgalaikio proceso, kurio rezultatų neįmanoma numatyti ir kuris grindžiamas griežtu sąlygiškumu ir išsipareigojimu vykdyti reformas, atskaitos taškas;
- B. kadangi Turkija išsipareigojo vykdyti reformas, puoseleli gerus kaimyninius santykius ir laipsniškai suartėti su ES ir kadangi šios pastangos turėtų būti vertinamos kaip galimybė pačiai Turkijai atsinaujinti ir sutvirtinti bei toliau gerinti savo demokratines institucijas, teisinės valstybės pagrindus ir žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių laikymąsi;
- C. kadangi, remiantis 2006 m. gruodžio mėn. vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadomis, visapusiškas Kopenhagos kriterijų atitikimas ir ES gebėjimas priimti naujas nares lieka narystės ES, kuri yra bendromis vertybėmis, nuoširdžiu bendradarbiavimu ir visų jos valstybių narių savitarpio solidarumu pagrįsta bendrija, pagrindu;
- D. kadangi Komisija savo 2011 m. pažangos ataskaitoje pateikė išvadą, kad Turkija yra viena iš Europos Sąjungos saugumui ir gerovei svarbiausių šalių; kad Turkijos indėlis į Europos Sąjungos veiklą įvairiose itin svarbiose srityse būtų visapusiškai naudingas, jei būtų parengta pozityvi darbotvarkė ir derybų proceso metu būtų laikomasi realistiško požiūrio; kad ir toliau labai svarbu, jog Turkija tęstų savo reformas, susijusias su politiniais kriterijais; ir kad toliau turi būti dedamos didelės pastangos pagrindinėms teisėms užtikrinti;
- E. kadangi Komisija yra pateikusi atnaujintą pozityvią ES ir Turkijos santykių darbotvarkę, kad šalys galėtų kartu iniciatyviai formuoti ateitį; kadangi ši pozityvi darbotvarkė remiasi tvirtu ES ir Turkijos santykių pagrindu ir pagal ją skatinamas reformų procesas; kadangi ši nauja iniciatyva nepakeičia stojimo derybų, o papildo jas siekiant paremti reformas ir išplėsti Turkijos piliečių teises ir laisves;
- F. kadangi Turkija jau šešerius metus iš eilės neįgyvendina EB ir Turkijos asociacijos susitarimo ir jo papildomo protokolo nuostatų;
- G. kadangi savo pačios labai ir siekdama užtikrinti didesnę stabilumą ir skatinti gerus kaimyninius santykius bei konstruktyvią politinę ir ekonominę partnerystę Turkija turi dėti daugiau pastangų, kad išspręstų išsienėjusius dvišalius klausimus, įskaitant dėl neįvykdytų teisinių išsipareigojimų, ir ginčus dėl sausumos ir jūrų sienų bei oro erdvės su savo artimiausiomis kaimynėmis, vadovaudamasi JT chartijos ir tarptautinės teisės nuostatomis;
- H. kadangi Turkijos ekonomika per pastarąjį dešimtmetį išaugo trigubai, pernai ji išaugo beveik 10 proc. ir yra laikoma viena greičiausiai augančių pasaulyje, o Turkija laikoma viena iš septynių didžiausių besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių pasaulyje; kadangi 2010 m. Europos Sąjungos ir Turkijos prekybos apimtis iš viso sudarė 103 mlrd. EUR ir Turkija buvo septinta pagal dydį Sąjungos prekybos partnerė, o Sąjunga – didžiausia Turkijos prekybos partnerė (Europos Sąjungos investicijos Turkijoje sudarė 80 proc. tiesioginių užsienio investicijų); kadangi ES įmonės Turkijoje įkūrė daugiau kaip 13 000 verslo įmonių; kadangi, nežiūrint į tai, Turkijos BVP vienam gyventojui ir toliau yra žemas palyginti su dauguma valstybių narių, ypač su tomis, kurios yra konkurencingesnės; kadangi dėl santykinai mažo BVP vienam gyventojui didelėje šalyje kandidatėje susiduriama su ypatingais iššūkiais Turkijos ir dabartinių valstybių narių ekonominės ir socialinės konvergencijos srityse; kadangi skatinant ekonominį augimą taip pat turėtų būti atsižvelgta į aplinkos tvarumo principą; kadangi tolesnė ekonominė integracija būtų naudinga ir Turkijai, ir ES;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

- I. kadangi strategiškai svarbus ES ir Turkijos dialogas ir bendradarbiavimas stabilumo, demokratijos ir saugumo didesniame Artimųjų Rytų regione klausimais; kadangi Turkija vystėsi ant tvirtų pasaulietinė valstybės pamatų ir, atsižvelgiant į veiksmingą reformų procesą, galėtų būti įkvėpimo šaltinis demokratėjančioms arabų valstybėms, kurios stengiasi baigti perėjimo prie demokratijos procesą ir įgyvendinti socialines ir ekonomines reformas; kadangi plėtojant struktūrinį ES ir Turkijos dialogą dėl laipsniško jų atitinkamos užsienio ir kaimynystės politikos koordinavimo galėtų būti užtikrinta unikali sąveika, pirmiausia siekiant remti demokratizaciją ir socialines ir ekonomines reformas visame Viduržemio jūros regione, Artimuosiuose Rytuose apskritai ir atsižvelgti į problemas, susijusias su Iranu;
- J. kadangi Turkija yra svarbus ES energijos tiekimo koridorius, kuriuo pasiekiami Kaukazo ir Kaspijos jūros regionų naftos ir dujų išteklių, ir strateginiu požiūriu yra netoli Irako bei jo besivystančių žaliųjų naftos ir gamtinių dujų rinktų; kadangi planuojamas dujotiekis „Nabucco“ lieka vienu svarbiausių ES energetinio saugumo prioritetų; kadangi 2011 m. spalio 25 d. Turkija ir Azerbaidžanas sudarė susitarimą dėl Azerbaidžano dujų tranzito per Turkiją, pagal kurį bus atvertas pietinis dujų koridorius, sustiprintas dujų tiekimas planuojamam dujotiekiiui „Nabucco“, taip pat Turkiją, Graikiją ir Italiją jungiančiam dujų tranzito koridoriui ir taip sustiprintas Sąjungos energetinis saugumas; kadangi Turkija turi nemenką potencialą vystyti atsinaujinančių šaltinių energiją naudodamasi savo didžiuliais saulės, vėjo ir geoterminiais išteklių;
- K. kadangi ES ir Turkijai strategiškai svarbu ilgalaikė taika, stabilumas ir gerovė Balkanų regione;

Tarpusavio priklausomybė ir abipusis įsipareigojimas

1. pabrėžia, kad Europos Sąjunga, jos valstybės narės ir Turkija tarpusavyje priklausomos; pripažįsta Turkijos ekonominę ir augimo potencialą ir jos svarbų vaidmenį užtikrinant stabilumą regione ir energetinį saugumą; pabrėžia, kad ši tarpusavio priklausomybę papildo svarbi galima Sąjungos ir Turkijos užsienio ir saugumo politikos ir kaimynystės politikos sąveika, kuri naudinga ir užtikrina daugiau svertų abiem šalims; tačiau yra įsitikinęs, kad ši tarpusavio priklausomybė gali duoti teigiamų rezultatų tik jeigu ji grindžiama abipusiu įsipareigojimu, strateginiu dialogu ir veiksmingu bendradarbiavimu, sėkmingais reformų proceso rezultatais ir šių reformų įgyvendinimu, taip pat gerais Turkijos ir kaimyninių ES valstybių narių santykiais;

2. teigiamai vertina ir remia Komisijos pastangas parengti naują pozityvią darbotvarkę, kuri aprėptų įvairias bendros svarbos sritis ir pagal kurią būtų siekiama naujos ES ir Turkijos santykių dinamikos, abiem šalims apčiuopiamų rezultatų ir naudos ir numatyta galimybė ES likti tolesnių reformų Turkijoje lyginamoju standartu ir padėti Turkijai atitikti stojimo kriterijus; pritaria dialogui su Turkija laisvosios prekybos susitarimų, kuriuos yra pasirašiusi ES ir kurie gali būti stimulas Turkijai, pirmiausia muitų sąjungos požiūriu, klausimais; laikosi nuomonės, kad turėtų būti dedamos naujos pastangos siekiant sudaryti sąlygas atidaryti derybų skyrius teisingumo ir pagrindinių teisių srityje; primygtinai tvirtina, kad Turkijos santykiai su kaimyninėmis ES valstybėmis narėmis yra svarbiausias veiksnys peržiūrint derybas ir dialogą;

3. pažymi, kad Turkija yra vienintelė šalis kandidatė, kurioje neliberalizuota vizų išdavimo tvarka; pabrėžia, kad svarbu sudaryti palankesnes sąlygas verslininkams, akademinės bendruomenės nariams, studentams ir pilietinės visuomenės atstovams išvykti į Europos Sąjungą; remia Komisijos ir valstybių narių pastangas įgyvendinti vizų kodeksą, suderinti ir supaprastinti vizų išdavimo reikalavimus ir sukurti naujus vizų išdavimo pagal supaprastintą tvarką centrus Turkijoje; ragina Turkiją nebedelsiant pasirašyti ir įgyvendinti ES ir Turkijos readmisijos susitarimą ir užtikrinti, kad, kol dar neįsigaliojo šis susitarimas, būtų visapusiškai įgyvendinti esami dvišaliai susitarimai; pabrėžia, kad svarbu skatinti ES ir Turkijos bendradarbiavimą migracijos valdymo, kovos su prekyba žmonėmis ir sienų kontrolės srityse, *inter alia*, atsižvelgiant į tai, kad didelė procentinė dalis neteisėtų imigrantų į ES teritoriją patenka per Turkiją; ragina užtikrinti laipsnišką Turkijos ir ES vizų politikos, susijusios su trečiųjų šalių piliečiais, konvergenciją; laikosi nuomonės, kad pasirašius readmisijos susitarimą Taryba turėtų įgalinti Komisiją inicijuoti dialogą vizų klausimais ir parengti vizų išdavimo tvarkos liberalizavimo planą;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

Kopenhagos kriterijų atitikimas

4. taria pagiriamąjį žodį Turkijai už rinkimų procesą, t. y. 2011 m. birželio mėn. surengtus visuotinius rinkimus, kurie pasižymėjo dideliu rinkėjų aktyvumu ir buvo puikiai įvertinti tarptautinių stebėtojų kaip aktyvios pilietinės visuomenės suformuoti demokratiniai rinkimai; dar kartą pabrėžia, kad svarbu reformuoti įstatymus dėl politinių partijų ir rinkimų, t. y. sumažinti minimalią 10 proc. atstovavimo parlamente ribą, kuri yra aukščiausia riba iš visų, kurios taikomos Europos Tarybos valstybėse narėse, ir negali adekvačiai atspindėti Turkijos visuomenės pliuralizmo; ragina pašalinti visas politinių frakcijų kūrimo Turkijos didžiojoje nacionalinėje asamblėjoje (TDNA) kliūtis;

5. palankiai vertina naujosios Turkijos Respublikos vyriausybės sprendimą įsteigti ES reikalų ministeriją, kadangi tai parodo, kad suvokiama visapusiška atnaujintų pastangų, įsipareigojimo ir dialogo svarba;

6. primena, kad TDNA – Turkijos demokratinės sistemos centras – atlieka fundamentalų vaidmenį, ir todėl pabrėžia, kad TDNA turi būti suteiktas svarbesnis vaidmuo užtikrinant visoms politinėms partijoms platformą, kuri būtų grindžiama tikrinimu ir pusiausvyra ir kuria naudodamosi jos galėtų prisidėti prie demokratinio dialogo ir būtų skatinamas įtraukus reformų procesas;

7. primena, kad būtina toliau dirbti siekiant įgyvendinti 2010 m. teisės aktų dėl konstitucinės reformos paketą, ir ragina Komisiją įtraukti išsamią įgyvendinimo proceso pažangos analizę į 2012 m. pažangos ataskaitą;

8. visapusiškai pritaria, kad būtų parengta nauja Turkijos civilinė konstitucija, kadangi tai unikali galimybė įvykdyti tikrą konstitucinę reformą, skatinti demokratiją, teisinės valstybės principus, užtikrinti pagrindines teises ir laisves (pirmiausia žodžio laisvę ir žiniasklaidos laisvę), pliuralizmą, įtraukumą, gerą valdymą, atskaitomybę ir Turkijos visuomenės vienybę, visapusiškai vadovaujantis ES pagrindinių teisių chartijos nuostatomis; ragina visas politines partijas ir susijusius veikėjus remti derybas dėl naujosios konstitucijos ir šių derybų atžvilgiu laikytis konstruktyvaus požiūrio, kuris būtų grindžiamas bendru sutarimu ir konstruktyviu kompromiso ieškojimu; pabrėžia, kad būtina tęsti su teisėkūros procesu susijusį parengiamąjį darbą, ir atsižvelgdamas į tai palankiai vertina sprendimą užtikrinti vienodą visų politinių jėgų atstovavimą Konstitucinio taikinimo komitete ir įsipareigojimą grįsti teisėkūros procesą kuo išsamesnėmis konsultacijomis su visų visuomenės segmentų atstovais – tai būtų dalis proceso, kurį vykdant išties dalyvautų Turkijos pilietinė visuomenė; pabrėžia, kad remiantis naująja konstitucija Turkijoje turėtų būti saugomos visų grupių ir asmenų teisės, užtikrintas valdžių atskyrimas, teismų sistemos nepriklausomumas ir nešališkumas, visapusiška civilinė kariuomenės kontrolė ir skatinama įtraukti Turkijos pilietybę;

9. ragina Turkiją pasinaudoti konstitucijos rengimo procesu kaip galimybe kurti tikroviškesnę ir demokratiškesnę tapatybę, suteikiančią galimybę visiškai pripažinti ir vienodai įtraukti visas jos etnines ir religines grupes; pripažinti, kad šiuolaikiška pilietybė neturėtų būti siejama su etnine kilme, ir į naująją konstituciją įtraukti gimtosios kalbos apsaugą;

10. pabrėžia ramių ir konstruktyvių vyriausybės ir opozicijos santykių svarbą, nes tai veiksmingo reformų proceso prielaida; primena, kad tikra demokratinė ir pliuralistinė visuomenė turi visuomet remtis dviem ramsčiais – vyriausybe ir opozicija – ir nuolatiniu jų dialogu ir savitarpio bendradarbiavimu; atsižvelgdamas į tai reiškia savo susirūpinimą dėl vykstančių teismo procesų ir ilgų kardomojo kalinimo laikotarpių, susijusių su TDNA nariais, taip pat dėl teismo tyrimo, kuris inicijuotas siekiant panaikinti pagrindinės opozicinės partijos lyderio Kemalio Kılıçdaroğlu parlamentinę neliečiamybę; pabrėžia, kad, jeigu savo pareigas atliekantiems parlamento nariams gresia teisminis persekiojimas, demokratija ir žodžio laisvė negali būti užtikrinta;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

11. palankiai vertina nuolatinės pastangas gerinti civilinę kariuomenės kontrolę, ypač 2010 m. gruodžio mėn. priimtą įstatymą dėl Audito rūmų, kuriuo remiantis siekiama užtikrinti civilinę karinių išlaidų kontrolę; ragina įgyvendinti nuostatas, pagal kurias Audito rūmai galėtų visapusiškai kontroliuoti kariuomenės išlaidas; ragina priskirti civilinei jurisdikcijai žandarmeriją ir ginkluotąsias pajėgas ir užtikrinti, kad žandarmerijos veiksmus stebėtų ombudsmenas; atsižvelgdamas į Turkijos narystės NATO svarbą, pabrėžia būtinybę užtikrinti ginkluotųjų pajėgų operacinį pajėgumą;

12. pabrėžia, kad teismų sistemos reforma yra būtina Turkijos tapimo modernia valstybe prielaida ir kad įgyvendinus šią reformą turi būti sukurta šiuolaikiška, veiksminga, visiškai nepriklausoma ir nešališka teismų sistema, kuriai veikiant visiems piliečiams būtų užtikrintas tinkamas teisinis procesas; todėl palankiai vertina tai, kad glaudžiai konsultuojantis su Venecijos komisija buvo priimti teisės aktai dėl Aukštosios teisėjų ir prokurorų tarybos (turk. HSYK) ir dėl Konstitucinio teismo; ragina Turkijos vyriausybę įgyvendinti Venecijos komisijos 2011 m. rekomendacijas, ypač susijusias su HSYK rinkimų procedūra, su teisingumo ministro vaidmeniu šioje institucijoje, taip pat su teisėjų ir prokurorų skyrimo procedūra; ragina imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad HSYK sprendimai būtų skaidrūs ir pavaldūs teismų kontrolei; atkreipia dėmesį į būtinybę imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti galimybę kreiptis į teismą dėl visų Aukštosios tarybos pirmosios instancijos sprendimų, susijusių su paaukštinimais, perkėlimais į kitą vietą ir drausminėmis sankcijomis; teigiamai vertina Teisingumo ministerijos sprendimą įsteigti žmogaus teisių generalinį direktorą, kuris būtų atsakingas už tai, kad Turkija visapusiškai, veiksmingai ir laiku įgyvendintų Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus; kartu apgailestauja dėl didėjančio Europos Žmogaus Teisių Teismui teikiamų paraiškų skaičiaus; teigiamai vertina naujus pasiūlymus dėl teismų sistemos reformos, ypač susijusius su sulaukymo kriterijais – tai pirmas žingsnis teisinga kryptimi;

13. mano, jog remiantis naujais teisės aktais dėl Konstitucinio teismo turėtų būti užtikrinta, kad ši teisminė instancija turėtų kompetenciją vertinti ir persvarstyti Turkijos įstatymus jų suderinamumo su Turkijos ratifikuotais tarptautiniais susitarimais, pvz., su Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, požiūriu;

14. reiškia susirūpinimą dėl neseniai paskelbto nuosprendžio Hranto Dinko byloje; pabrėžia, kad nepaprastai svarbu atlikti išsamų Hranto Dinko žmogžudystės tyrimą ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn visus atsakingus asmenis, ir kartu atkreipia dėmesį į Europos Žmogaus Teisių Teismo 2010 m. priimtą sprendimą, kuriame pažymima, kad Turkija nesugebėjo veiksmingai ištirti Hranto Dinko žmogžudystės; yra įsitikinęs, kad šis teismo procesas yra teisinės valstybės ir teismų sistemos nepriklausomumo Turkijoje išbandymas;

15. dar kartą reiškia susirūpinimą dėl to, kad iki šiol nepakankamai patobulintos teismo procedūros, t. y. jų veiksmingumas ir taisyklės, pagal kurias užtikrinama teisė į teisingą ir greitą bylos nagrinėjimą, įskaitant teisę susipažinti su kaltinamaisiais įrodymais ir proceso dokumentais ankstyvaisiais bylos nagrinėjimo etapais ir pakankamas garantijas visiems įtariamiesiems; pakartoja, kad didelį susirūpinimą kelia pernelyg ilgas kardojo kalnimo laikas, kuris šiuo metu gali trukti iki dešimties metų ir tapti *de facto* bausme be teismo; atsižvelgdamas į tai ragina TDNA reformuoti teisės aktus pagal Europos žmogaus teisių konvencijos nuostatas ir Europos Tarybos standartus ir užtikrinti, kad maksimalus kardojo kalnimo laikas Turkijoje atitiktų vidutinį kardojo kalnimo laiką Europos Sąjungoje; ragina vyriausybę tęsti savo reformas ir persvarstyti įstatymą dėl kovos su terorizmu ir Turkijos baudžiamąjį kodeksą; primena, kad Parlamento *ad hoc* delegacija žurnalistų teismo procesams Turkijoje stebėti toliau stebės besikeičiančią padėtį; reiškia didžiulį susirūpinimą dėl didelio nepilnamečių kalinių (12–18 metų amžiaus grupė) skaičiaus, kuris siekia 2 500;

16. siekiant, kad būtų išnagrinėtos susikaupusios bylos, ragina Turkijos vyriausybę imtis veiksmų, kad kuo greičiau pradėtų dirbti jos regioniniai apeliaciniai teismai, kurie pagal įstatymą turėjo pradėti veikti 2007 m. birželio mėn., ir šiuo tikslu ypatingą dėmesį skirti teisėjų mokymams;

17. pabrėžia kiekvieno piliečio teisės į veiksmingą gynybą nagrinėjant bylą teisme svarbą ir primena valstybės pareigą užtikrinti galimybę pasinaudoti teisine gynyba; taip pat primena, kad teisininkai atleidžiami nuo civilinės ir baudžiamosios atsakomybės už žodinius ir raštiškus pareiškimus, kuriuos jie pateikė veikdami sąžiningai arba atlikdami savo profesines funkcijas teisme, specializuotame teisme arba kitoje teisinėje ar administracinėje institucijoje; ragina Turkiją užtikrinti, kad teisininkai galėtų atlikti visas savo profesines funkcijas nebauginami, netrikdomi, nepersiekiami ar nepatirdami nederamo kišimosi;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

18. pabrėžia, kad tariamų ketinimų įvykdyti perversmą, pvz., „Ergenekon“ ir „Sledgehammer“ atvejais, tyrimas turi parodyti Turkijos demokratiškas institucijas ir teismų sistemos stiprybę ir tinkamą, nepriklausomą, nešališką ir skaidrią jų veiklą, taip pat jų tvirtą besąlygišką išpareigojimą gerbti pagrindines teises; reiškia susirūpinimą dėl įtarimų, susijusių su tuo, kad tiriant šias bylas ginamųjų atžvilgiu naudojami nenuoseklūs įkalčiai; ragina Komisiją atidžiai stebėti minėtųjų bylų eigą ir išsamesnes išvadas įtraukti į savo rengiamos 2012 m. pažangos ataskaitos priedą;

19. su palengvėjimu atkreipia dėmesį į tai, kad proceso metu paleisti žurnalistai Ahmet Şik, Nedim Şener, Muhammet Sait Çakir ir Coşkun Musluk; laiko tai svarbiu veiksniu atstatant pagarbą pagrindinėms laisvėms Turkijoje; tačiau pabrėžia, kad jų paleidimas neturėtų užgožti fakto, jog daugybė žurnalistų Turkijoje iki šiol kalinami;

20. dar kartą reiškia susirūpinimą dėl baudžiamųjų bylų kėlimo žmogaus teisių gynėjams, aktyvistams ir žurnalistams, kurie perduoda įkalčius, susijusius su žmogaus teisių pažeidimais arba kelia kitus visuomenei svarbius klausimus, siekdami prisidėti prie pliuralistinės visuomenės diskusijos; pabrėžia, kad toks persekiojimas daro įtaką tam, kaip visuomenė suvokia teismų sistemos nepriklausomumą ir nešališkumą; mano, kad nuomonės laikymas nusikaltimu yra didžiausia visapusiškos žmogaus teisių apsaugos kliūtis Turkijoje, ir apgailestauja dėl neproporcingo žodžio, asociacijų ir susirinkimų laisvių ribojimo;

21. reiškia susirūpinimą dėl to, kad pagal įstatymą dėl kovos su terorizmu ir baudžiamojo kodekso nuostatas palikta daug erdvės interpretacijoms ir taikymui, ypač tais atvejais, kai narystė teroristinėje organizacijoje nebuvo įrodyta ir kai veiksmas ar pareiškimas laikomas sutampančiu su teroristinės organizacijos kėslais; reiškia susirūpinimą dėl nuolatinių pranešimų apie kankinimus ir netinkamą elgesį policijos nuovadoje ir kalėjimuose, neproporcingą policijos pareigūnų jėgos naudojimą demonstracijų metu ir vengimą traukti valstybės pareigūnus atsakomybėn už žmogaus teisių pažeidimus; ragina Turkiją prioritetine tvarka persvarstyti kovos su terorizmu įstatymą ir iš dalies pakeisti susijusius teisės aktus bei griežtai laikytis savo prisiimtų tarptautinių išpareigojimų žmogaus teisių srityje; palankiai vertina sprendimą rengti teisėjams ir prokurorams mokymus darbo vietoje, susijusius su žodžio laisve ir spaudos laisve, taip pat su fundamentaliu Europos Žmogaus Teisių Teismo vaidmeniu; ragina Turkijos vyriausybę nuolat rengti policijos pareigūnams tinkamus mokymus, susijusius su Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika; pabrėžia būtinybę sukurti veiksmingą skundų dėl policijos veiksmų priemonę; palankiai vertintų tai, jei būtų imtasi tolesnių priemonių, kurias taikant atskiriems piliečiams būtų užtikrintos geresnės galimybės tiesiogiai kreiptis į Turkijos teismus, siekiant sumažinti Europos Žmogaus Teisių Teismui Strasbūre iškeliamų bylų skaičių;

22. primygtinai ragina užtikrinti, kad bylos prieš žurnalistus būtų nagrinėjamos skaidriai, laikantis teisinės valstybės principo ir užtikrinant tinkamas sąlygas, pvz., skiriant bylos nagrinėjimo vietą, kuri būtų pritaikyta tokio pobūdžio rengiamiems posėdžiams, išdalijant sulaikytiems asmenims tiksliai kopijas ir informuojant žurnalistus apie jiems pateiktus kaltinimus ir taip užtikrinant, kad proceso sąlygos nedarytų neigiamo poveikio sprendimui; reiškia didžiulį susirūpinimą dėl sąlygų, kuriomis laikomi suimti žurnalistai; apgailestauja dėl to, kad trūksta tikslų duomenų apie sulaikytų žurnalistų ir žurnalistams šiuo metu iškeltų bylų skaičių; ragina Turkijos valdžios institucijas pateikti šią informaciją visuomenei;

23. primena, kad žodžio laisvė ir žiniasklaidos pliuralizmas yra vienos iš svarbiausių Europos vertybių ir kad ištis demokratiškai, laisvai ir pliuralistinei visuomenei būtina tikra žodžio laisvė; primena, kad žodžio laisvė taikoma ne tik tai informacijai ir idėjoms, kurios sulaukia palankios reakcijos ar nėra laikomos užgauliomis, bet, remiantis Europos žmogaus teisių konvencija, ir tai informacijai ir idėjoms, kuriomis įžeidžiama, šokiruojama ar sukrečiama valstybė arba bet kuri gyventojų dalis; apgailestauja, kad remiantis įvairiomis teisinėmis nuostatomis, pvz., baudžiamojo kodekso 301, 318 straipsniais, 220 straipsnio 6 dalimi kartu su 314 straipsnio 2 dalimi ir 285 bei 288 straipsniais, taip pat įstatymo dėl kovos su terorizmu 6 straipsniu ir 7 straipsnio 2 dalimi toliau ribojama žodžio laisvė; pabrėžia, kad būtina kuo skubiau imtis priemonių ir panaikinti teisės aktus, pagal kuriuos leidžiama skirti neproporcingai dideles baudas žiniasklaidai – dėl to kai kuriais atvejais žiniasklaidos priemonės nutraukia savo veiklą arba žurnalistai ar jų redaktoriai turi taikyti autocenzūrą – ir reformuoti įstatymą Nr. 5651/2007 dėl interneto, pagal kurį ribojama žodžio laisvė, piliečių teisė susipažinti su informacija ir leidžiama taikyti neproporcingos apimtys ir trukmės tinklaviečių draudimus; todėl pakartoja savo ankstesnius raginimus nedelsiant baigti žodžio laisvės teisinės sistemos persvarstymą ir suderinti ją atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių nuostatas ir į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

24. pritaria naujam Komisijos metodui, susijusiam su klausimų dėl teismų sistemos ir pagrindinių teisių, taip pat dėl teisingumo ir vidaus reikalų nagrinėjimu ankstyvuoju derybų proceso etapu, pagal kurį susiję derybų skyriai būtų atidaryti remiantis aiškiais ir išsamiais veiksmų planais ir uždaryti patys paskutiniai – remiantis visapusiškai įtikinamais gerais veiklos rezultatais; laikosi nuomonės, kad, atsižvelgiant į didžiulę tolesnės Turkijos teismų sistemos reformos ir į visapusės pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms – pirmiausia žodžio laisvei ir spaudos laisvei – svarbą, turėtų būti iš naujo dedamos pastangos siekiant parengti 23 skyriaus (teismai ir pagrindinės teisės) įvertinimo ataskaitą; ragina Komisiją **nustatčius konstruktyvią darbotvarkę**, svarstyti veiksmus, kurie būtų palankūs pradėti deryboms dėl 24 skyriaus (teisingumas ir vidaus reikalai);

25. ragina Turkiją pripažinti teisę atsakyti atlikti privalomąją karinę tarnybą dėl įsitikinimų vadovaujantis Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimu byloje *Erçep prieš Turkiją*; su nerimu pažymi, kad neįvykdytas 2006 m. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas byloje *Ülke prieš Turkiją*, kuriuo remiantis reikalaujama priimti teisės aktus, pagal kuriuos būtų užkirstas kelias pakartotiniam asmenų, atsisakiusių atlikti privalomąją karinę tarnybą dėl įsitikinimų, teisminiam persekiojimui;

26. palankiai vertina tai, kad įgyvendintos beveik visos Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) 2005 m. vertinimo ataskaitose pateiktos rekomendacijos; pabrėžia, kad būtina tolesnė pažanga teisės aktų ir bendrųjų kovos su korupcija priemonių srityje, ir ragina užtikrinti didesnius kovos su korupcija srityje dirbančių institucijų pajėgumus ir jų nepriklausomumą; ragina vyriausybę įgyvendinti likusias GRECO rekomendacijas;

27. ragina visapusiškai taikyti konstitucines nuostatas, pagal kurias būtų užtikrinta teisė rengti demonstracijas, ir ragina Vidaus reikalų ministeriją baigti persvarstyti įstatymą dėl mitingų ir demonstracijų;

28. teigiamai vertina tai, kad 2011 m. rugpjūčio mėn. priimti nauji teisės aktai, pagal kuriuos iš dalies pakeistas 2008 m. fondų įstatymas ir išplėsta visų ne musulmonų bendruomenių nuosavybės teisių atkūrimo taikymo sritis, ir pabrėžia, kad būtina užtikrinti visapusišką jų įgyvendinimą; tačiau primena, kad būtina skubiai tęsti gyvybiškai svarbią esminę reformą minties, sąžinės ir religijos laisvės srityje, pirmiausia sudarant galimybes religinėms bendruomenėms gauti juridinio asmens statusą, panaikinant visus dvasininkų mokymo, skyrimo ir įpėdinystės apribojimus, pripažįstant alevių bendruomenės religinių apeigų vietas ir laikantis atitinkamų Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų, taip pat imantis veiksmų, kad rengiant teisinę sistemą būtų atsižvelgta į Venecijos komisijos nuomones, be to, būtina visapusiškai pripažinti visų religinių bendruomenių teises; ragina Turkijos vyriausybę užtikrinti, kad iš 397 m. įkurto Šv. Gabrieliaus vienuolyno nebūtų atimtos jo žemės ir kad visas vienuolynas būtų apsaugotas;

29. primena, kad švietimas atlieka pagrindinį vaidmenį formuojant įtraukią įvairiapusę visuomenę, kuri vadovaujasi pagarba religinėms bendruomenėms ir mažumoms; ragina Turkijos vyriausybę atkreipti ypatingą dėmesį į mokyklose naudojamą mokomąją medžiagą, kurioje turėtų būti atspindėtas Turkijos visuomenės etnis ir religinis, taip pat įsitikinimų pliuralizmas, kovojama su diskriminacija ir prietaisais ir skatinamas visapusiškas visų religinių bendruomenių ir mažumų pripažinimas, ir pabrėžia, kad būtina remtis nešališka mokomąja medžiaga; teigiamai vertina prie Švietimo ministerijos įsteigtą Lyčių lygybės komisiją; su palengvėjimu atkreipia dėmesį į tai, kad išlaisvinti studentai, nepagrįstai įkalinti 18 mėnesių laikotarpiui po to, kai reikalavo nemokamo mokslo;

30. pakartoja, kad būtina stiprinti Turkijos regionų, taip pat kaimo ir miesto vietovių sanglaudą; kartu atkreipia dėmesį į ypatingą švietimo vaidmenį ir į būtinybę spręsti nuolatinių didelių regioninių skirtumų, susijusių su švietimo kokybe ir besimokančiųjų skaičiumi, problemą;

31. ragina Turkijos vyriausybę gerbti priimtus išpareigojimus užtikrinti aukštą besimokančiųjų procentą, taip pat užtikrinti, kad naujoji švietimo reforma atspindėtų vaikų, ypač mergaičių kaimo vietovėse, poreikį lankyti mokyklą ilgiau nei privalomus keletą metų ir suteiktų jiems galimybę pasirinkti tolesnę mokymosi sritį sulaukus amžiaus, kai jie gali priimti motyvuotus sprendimus;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

32. ragina vyriausybę lyčių lygybę laikyti reformos, kurios tikslas – kovoti su skurdu tarp moterų ir skatinti moterų socialinę įtrauktį bei dalyvavimą darbo rinkoje, prioritetu; pakartoja savo pasiūlymą toliau įgyvendinti rezervinių kvotų sistemą, kad versle, viešajame sektoriuje ir politikoje visais lygmenimis būtų užtikrintas prasmingas moterų dalyvavimas; palankiai vertina vyriausybės pastangas skatinti mergaičių mokyklinį lavinimą – dėl to beveik išspręsta lyčių nelygybės problema pradinio lavinimo įstaigose – ir ragina vyriausybę imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų kovojama su lyčių nelygybe vidurinio lavinimo įstaigose; palankiai vertina ir tai, kad po 2011 m. birželio rinkimų padidėjo moterų skaičius TDNA, ir ragina politines partijas toliau skatinti aktyvią moterų politinę veiklą ir jų dalyvavimą politikoje;

33. sveikina Turkiją, 2011 m. lapkričio 24 d. pasirašiusią ir ratifikavusią Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos bei kovos su juo; ragina vyriausybę patvirtinti visiško smurto prieš moteris netoleravimo politiką ir toliau stengtis užtikrinti, kad visais lygmenimis būtų taikomos prevencinės priemonės, kuriomis būtų užkirstas kelias žudymams dėl garbės, smurtui namuose, taip pat priverstinių santuokų ir mažamečių nuotakų reiškiniui; pirmiausia šio tikslo turėtų būti siekiama: bendradarbiaujant su moterų teisių grupėmis ir siekiant su jomis visapusiško sutarimo; iš dalies pakeičiant Įstatymą Nr. 4320 dėl šeimos apsaugos, kad būtų užtikrinta plati jo taikymo sritis nepaisant santuokinės padėties bei aukos ir agresoriaus santykių pobūdžio, įskaitant veiksmingas teisines priemones ir apsaugos mechanizmus; atidžiai stebint, kaip Įstatymą Nr. 4320 įgyvendina policija; veiksmingai stebint, ar savivaldybės visapusiškai vykdo įsipareigojimą suteikti tinkamą prieglobstį pavojuje atsidūrusioms moterims ir nepilnamečiams; įdarbinant tinkamą aptarnaujantį personalą ir taip užtikrinant, kad prieglaudos būtų saugios, taip pat pradėdant taikyti sistemą, pagal kurią iš prieglaudos išėjusioms moterims ir nepilnamečiams toliau būtų teikiama pagalba ir siekiama užtikrinti jiems pakankamą psichologinę paramą, teisinę pagalbą ir sveikatos priežiūros paslaugas bei galimybę iš naujo socialiai ir ekonomiškai integruotis į visuomenę; palankiai vertina Šeimos ir socialinės politikos ministerijos pastangas didinti prieglaudų skaičių ir užtikrinti jose geresnes sąlygas, taip pat šios ministerijos sprendimą leisti ir privatiems subjektams atidaryti prieglaudas – tai būtų papildomi ištekliai į pavojų patekusioms moterims ir nepilnamečiams; teigiamai vertina neseniai HSYK išplatintą aplinkraščių Nr. 18, kuriame pažymima, kad, norint įgyvendinti apsaugos nuo smurto namuose priemones, nebebus laukiama teismo bylos nagrinėjimo pabaigos; palankiai vertina Turkijos vyriausybės pastangas stiprinti valstybinių institucijų bendradarbiavimą lyčių aspekto integravimo klausimu;

34. reiškia susirūpinimą dėl neproporcingai didelio vaikų skurdo lygio; ragina Turkiją parengti visapusišką kovos su vaikų skurdu ir vaikų darbu strategiją; palankiai vertina Europos Tarybos konvencijos dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos ratifikavimą; ragina Turkiją dėti daugiau pastangų siekiant kovoti su smurtu prieš vaikus;

35. ragina vyriausybę užtikrinti, kad lygybė nepaisant lyties, lytinės tapatybės, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos būtų užtikrinta pagal įstatymus ir veiksmingai įgyvendinama bei gerbiama policijos; ragina Turkijos vyriausybę derinti Turkijos įstatymus atsizvelgiant į acquis communautaire ir priimti teisės aktus, pagal kuriuos būtų įsteigta kovos su diskriminacija ir lygybės reikalų taryba; pažymi, kad būtina imti tolesnių veiksmų siekiant kovoti su homofobija ir bet kurios rūšies diskriminacija, priekabiavimu ar smurtu seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės pagrindu, visų pirma įtraukiant šiuos aspektus į antidiskriminacinius įstatymus; reiškia didžiulį susirūpinimą dėl nuolatinio homoseksualių, biseksualių ir transseksualių asmenų baudžiamojo persekiojimo remiantis Įstatymu dėl nesunkių teisės pažeidimų ir vadinamojo amoralaus elgesio nuostatomis; pakartoja savo raginimą Turkijos vyriausybei nurodyti Turkijos ginkluotosioms pajėgoms nebepriskirti homoseksualumo psichoseksualinio pobūdžio ligoms;

36. ragina Turkiją parodyti lankstumą ir dėti daugiau pastangų siekiant rasti politinį kurdų klausimo sprendimą ir ragina visas politines jėgas dirbti išvien siekiant tvirto politinio dialogo ir proceso, kuris aprėptų tolesnę politinę, kultūrinę, taip pat socialinę ir ekonominę kurdų kilmės piliečių įtrauktį ir jų dalyvavimą, kad būtų užtikrintos teisės į žodžio, asociacijų ir susirinkimų laisvę; todėl mano, kad ypač svarbi teisė gauti išsilavinimą gimtąja kalba; ragina Turkijos vyriausybę dėti daugiau pastangų siekiant toliau skatinti socialinį ir ekonominį Pietryčių regiono vystymąsi; mano, kad konstitucinė reforma yra labai naudingas pagrindas, kuriuo remiantis būtų skatinamas atvirumas demokratijai; primena, kad politinis sprendimas gal būti pasiektas tik surengus atviras ir išties demokratiškas diskusijas kurdų klausimu, ir reiškia susirūpinimą dėl to, kad iškelta daug bylų rašytojams ir žurnalistams, rašantiems kurdų klausimu, ir kad

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

ryšium su Kurdistano bendruomenių sąjungos (turk. KCK) bylos nagrinėjimu ir kitomis policijos operacijomis suimta keletas kurdų politikų, vietos lygmeniu išrinktų merų ir savivaldybių tarybų narių, teisininkų, protestuotojų ir žmogaus teisių gynėjų; ragina Turkijos vyriausybę sukurti taikų pagrindą, kuriuo remdamiesi kurdų kilmės politikai galėtų dalyvauti laisvoje pliuralistinėje diskusijoje; pabrėžia, jog svarbu, kad diskusija kurdų klausimu būtų skatinama demokratinėse institucijose, ypač TDNA;

37. griežtai smerkia naujausius Turkijos laikraščių biurų Europoje puolimus ir ragina imtis koordinuoto šių puolimų tyrimo;

38. palankiai vertina naujausią Turkijos vyriausybės pareiškimą vėl atidaryti graikų mažumos mokyklą Gekčeados (Imrozo) saloje ir tikisi, kad jis bus greitai įgyvendintas, nes tai būtų teigiamas žingsnis siekiant išsaugoti dvikultūrį Turkijos Gekčeados (Imrozo) ir Bozdžadados (Tenedo) salų pobūdį, kaip pažymėta Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijoje 1625 (2008); vis dėlto pažymi, kad būtina imtis tolesnių veiksmų norint spręsti problemas, su kuriomis susiduria mažumą sudarančios graikų bendruomenės nariai, ypač susijusias su jų nuosavybės teisėmis;

39. pabrėžia, kad būtina skubiai suderinti teisinę darbo ir profesinių sąjungų teisių sistemą atsižvelgiant į ES standartus, Europos Tarybos priemones ir Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas ir visapusiškai pritaikyti jas praktikoje, kadangi panaikinus visas kliūtis, susijusias su visapusišku šių teisių taikymu, bus užtikrinta, kad šiuo metu tvirtą ekonomikos pažangą lydėtų platesnė ekonominio augimo sukurtos gerovės sklaida Turkijos visuomenėje, taigi būtų sukurtas didesnis augimo potencialas; todėl ragina visas Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos šalis stengtis geriau vykdyti savo įsipareigojimus ir bendradarbiauti siekiant atitikti kriterijus, kurie taikomi norint atidaryti 19 derybų skyrių (socialinė politika ir užimtumas);

40. reiškia susirūpinimą dėl to, kad baudžiamąja tvarka persekiojami profesinių sąjungų (ypač švietimo sektoriuje) aktyvistai, raginantys siekti geresnių darbo, švietimo ir gyvenimo sąlygų ir pranešančių apie žmogaus teisių pažeidimus, kad apgintų darbuotojų ir visuomenės apskritai interesus ir prisidėtų prie pliuralistinės visuomenės stiprinimo;

41. ragina Turkijos vyriausybę skatinti aktyvų ir visapusišką vartotojų organizacijų dalyvavimą teisėkūros ir konsultavimosi vartotojų apsaugos politikos klausimais procese ir imtis visų reikiamų priemonių vartotojų judėjimui remti ir stiprinti; ragina vartotojų organizacijas vienyti pajėgas, kad joms būtų gausiau atstovaujama;

42. palankiai vertina tai, kad įvairinama Turkijos energijos rinka, tačiau taip pat ragina Turkijos vyriausybę tinkamai įvertinti riziką ir atsakomybę, susijusią dabartiniais branduolinių elektrinių projektais, pvz., Akkuyu vietovėje; todėl pabrėžia būtinybę saugoti gamtos, kultūros ir archeologijos paveldą visapusiškai laikantis Europos standartų;

Gerų kaimyninių santykių kūrimas

43. tvirtai remia šiuo metu vykstančias derybas dėl Kipro sujungimo, kurias globoja Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius; pabrėžia, kad dabar turi būti nedelsiant rastas teisingas Kipro klausimo sprendimas, kurį būtų įmanoma įgyvendinti, ir ragina Turkiją ir visas susijusias šalis intensyviai ir geranoriškai dirbti, kad būtų pasiektas išsamus susitarimas; ragina Turkijos vyriausybę pradėti savo pajėgų išvedimą iš Kipro ir perduoti Famagustos uostą Jungtinėms Tautoms, kaip numatyta pagal Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 550 (1984); kartu ragina Kipro Respubliką atidaryti Famagustos uostą stebinti ES muitinės atstovams, kad būtų skatinama pozityvi atmosfera, reikalinga sėkmingai baigti vykstančioms deryboms dėl sujungimo ir leisti Kipre gyvenantiems turkams tiesiogiai prekiauti laikantis visiems priimtinių teisinių principų;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

44. ragina Turkiją labiau remti Kipre dingusių be žinios asmenų paieškos komitetą;
45. ragina Turkijos susilaikyti nuo bet kokio naujo Turkijos piliečių apgyvendinimo Kipre, nes dėl to toliau keistūsi demografinė pusiausvyra ir sumažėtų saloje gyvenančių jos piliečių lojalumas bendra praeitimi grindžiamai būsimajai bendrai valstybei;
46. apgailestauja dėl Turkijos pareiškimų apie tai, kad ji išaldys santykius su Europos Sąjungai pirmininkaujancia valstybe 2012 m. antrąjį pusmetį, jei iki tol nebus rastas Kipro klausimo sprendimas; primena, kad Europos Sąjunga remiasi nuoširdaus bendradarbiavimo ir visų jos valstybių narių savitarpio solidarumo principais ir kad Turkija, būdama šalis kandidatė, turi išsipareigoti palaikyti ramius santykius su Europos Sąjunga ir su visomis jos valstybėmis narėmis; be to, primena, kad pirmininkavimas Europos Sąjungos Tarybai numatytas Europos Sąjungos sutartyje;
47. ragina Turkiją atšaukti savo veto dėl ES ir NATO bendradarbiavimo dalyvaujant Kiprui ir sudaryti sąlygas politiniam ES ir NATO dialogui ir todėl ragina Kipro Respubliką atšaukti savo veto dėl Turkijos dalyvavimo Europos gynybos agentūros veikloje;
48. atkreipia dėmesį į vis intensyvesnes Turkijos ir Graikijos pastangas gerinti jų dvišalius santykius; tačiau apgailestauja, kad dar neatšauktas TDNA Graikijai paskelbtas *casus belli*, ir yra įsitikinęs, kad pagerėjus dvišaliams šių dviejų valstybių santykiams minėtasis grasinimas bus atsiimtas; ragina Turkijos vyriausybę nutraukti nuolatinius Graikijos oro erdvės pažeidimus ir Turkijos karinių lėktuvų skraidymą virš Graikijos salų;
49. pabrėžia, kad Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (angl. UNCLOS) pasirašė ES, 27 valstybės narės ir visos kitos šalys kandidatės, ir kad ši konvencija sudaro dalį *acquis communautaire*; todėl ragina Turkijos vyriausybę nebedelsiant ją pasirašyti ir ratifikuoti; primena, kad pagal UNCLOS nuostatas Kipro Respublikos išskirtinė ekonominė zona visiškai teisėta;
50. ragina Turkiją ir Armėniją imtis veiksmų siekiant normalizuoti savo santykius be išankstinių sąlygų ratifikuojant protokolus ir atidarant sieną;
51. mano, kad Turkija yra svarbi ES partnerė Juodosios jūros regione, kuris strategiškai svarbus ES; ragina Turkiją remti šiame regione vykdomą ES politiką ir programas ir aktyviai dalyvauti jas įgyvendinant;

ES ir Turkijos bendradarbiavimo stiprinimas

52. apgailestauja, kad Turkija atsisakė vykdyti savo prisiimtą išsipareigojimą visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti EB ir Turkijos asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu; primena, kad šis atsisakymas ir toliau daro didelį poveikį derybų procesui, ir ragina Turkijos vyriausybę nebedelsti ir visapusiškai įgyvendinti protokolą;
53. pabrėžia, kad įsigaliojus ES ir Turkijos muitų sąjungai Turkija galėjo pritaikyti didelę dalį nuostatų laisvo prekių judėjimo srityje – dėl to toliau klesti dvišalė ES ir Turkijos prekyba, kurios apimtys 2010 m. siekė 103 mlrd. EUR; tačiau pažymi, kad Turkija dar ne visiškai įgyvendino muitų sąjungos nuostatas ir toliau taiko teisės aktus, pagal kuriuos pažeidžiami jos išsipareigojimai pašalinti technines prekybos kliūtis, pvz., susijusias su importo licencijomis, ES laisvai cirkuliuojančių prekių iš trečiųjų šalių importo apribojimais, valstybės parama, intelektinės nuosavybės teisių taikymu, naujų vaistų registracijos reikalavimais ir diskriminacine apmokestinimo tvarka;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

54. pakartoja, kad tvirtai ir griežtai smerkia tolesnį Kurdistano darbininkų partijos (turk. PKK), kurią ES yra įtraukusi į savo teroristinių organizacijų sąrašą, teroristų smurtą ir reiškia visišką solidarumą su Turkija; ragina valstybes nares glaudžiai bendradarbiaujant su ES kovos su terorizmu koordinatoriumi ir Europolu, taip pat tinkamai atsižvelgiant į žmogaus teises, pagrindines laisves ir tarptautinės teisės nuostatas intensyviau bendradarbiauti su Turkija kovojant su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, kuris yra terorizmo finansavimo šaltinis; ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti tinkamą informatyvų dialogą ir keitimąsi informacija su Turkija apie šios šalies pateiktus ekstradicijos prašymus, kurie negali būti toliau vykdomi dėl teisinių ar procesinių priežasčių;

55. apgailestauja, kad delsiama pateikti TDNA teisės aktus, pagal kuriuos būtų siekiama saugoti pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų teises; reiškia susirūpinimą dėl toliau gaunamų pranešimų apie asmenis, kuriems nepagrįstai neleista pasinaudoti prieglobsčio suteikimo procedūra ir kurie grąžinti į šalis, kur jiems gali grėsti kankinimai arba gali būti kitaip pažeidžiamos jų žmogaus teisės;

56. palankiai vertina pažangą, kurią Turkija padarė atsinaujinančių šaltinių energijos srityje, ir remia tolesnes jos pastangas siekiant skatinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą visuose sektoriuose; atkreipia dėmesį į Turkijos potencialą atsinaujinančių energijos šaltinių srityje, į didelius saulės, vėjo ir geoterminės energijos išteklius ir į ES galimybę importuoti iš Turkijos atsinaujinančių šaltinių pagamintą elektros energiją naudojant didelių nuotolių aukštos įtampos nuolatinės srovės elektros perdavimo linijas ir taip ne tik prisidėti prie ES energetinio saugumo, bet ir prie ES tikslų atsinaujinančių šaltinių energijos srityje siekio;

57. primena, kad Turkija atlieka ypač svarbų vaidmenį, nes tai ES energijos koridorius Kaukazo ir Kaspijos jūros regionų naftos ir dujų ištekliams pasiekti ir strateginiu požiūriu yra netoli Irako ir jo besivystančios žalios naftos rinkos; pabrėžia strateginį planuojamo dujotiekio „Nabucco“ ir kitų dujotiekių, pvz., Turkiją, Graikiją ir Italiją jungiančiam dujų tranzito koridoriaus, vaidmenį užtikrinant Europos Sąjungos energetinį saugumą; yra įsitikinęs, kad, atsižvelgiant į strateginį Turkijos vaidmenį ir potencialą – taip pat ir ES investicijų bei tolesnio bendradarbiavimo su ES požiūriu – pirmiausia dėmesys turėtų būti atkreiptas į tai, kad svarbu pradėti derybas dėl 15 skyriaus (energetikos klausimai), siekiant skatinti ES ir Turkijos strateginį dialogą energetikos klausimais;

58. atkreipia dėmesį į tai, kad įgyvendinant Europos Sąjungos užsienio ir kaimynystės politiką Turkija atlieka politiniu ir geografiniu požiūriu strateginį vaidmenį; atkreipia dėmesį į svarbų regioninį Turkijos vaidmenį Artimuosiuose Rytuose, Vakarų Balkanuose, Afganistane ir Pakistane, Pietų Kaukaze, Centrinėje Azijoje ir Afrikos rytuose, taip pat į Turkijos vaidmenį įkvepiant arabų valstybes pereiti prie demokratijos svarbiose politikos srityse, kurios aprėpia politines ir ekonomines reformas ir institucinę plėtrą; remia Turkijos pastangas dalyvauti skatinant Afganistano ir Pakistano aukšto lygio dialogą ir bendradarbiavimą ir palankiai vertina Stambulo procesą, inicijuotą siekiant skatinti Afganistano ir jo kaimyninių šalių regioninį bendradarbiavimą; remia tvirtą Turkijos poziciją demokratiškosios jėgų Sirijoje atžvilgiu ir išsipareigojimą joms ir primena jos svarbų vaidmenį užtikrinant apsaugą Sirijos pabėgėliams; prašo Komisijos, valstybių narių ir tarptautinės bendruomenės remti Turkijos pastangas siekiant susidoroti su didėjančia humanitarine problema, kurią sukelia krizė Sirijoje; ragina ES ir Turkiją stiprinti dabartinį politinį dialogą klausimais, susijusiais su abiem šalims svarbiomis užsienio politikos pasirinkimais ir siekais; ragina Turkiją vystyti jos užsienio politiką dalyvaujant dialoge ir koordinuojant veiksmus su ES ir laipsniškai derinti savo ir ES užsienio politiką, kad būtų užtikrinta naudinga sąveika ir sustiprintas galimas teigiamas poveikis;

59. primena, kad svarbu glaudžiai koordinuoti Turkijos ir ES veiksmus ir bendradarbiauti Irano branduolinio ginklo neplatavimo klausimu, ir laikosi nuomonės, kad Turkija gali atlikti svarbų ir konstruktyvų vaidmenį palengvindama ir skatindama dialogą su Iranu, kad sprendimas būtų priimtas nedelsiant, ir užtikrinama visapusišką pritarimą sankcijoms Irano atžvilgiu;

60. primena Turkijos siekį įkvėpti pietines kaimynines valstybes pereiti prie demokratijos ir imtis socialinių ir ekonominių reformų ir padėti joms tai įgyvendinti; pažymi, kad Turkijos institucijų ir nevyriausybinų organizacijų dalyvavimas įgyvendinant Europos kaimynystės politikos priemones užtikrintų unikalią sąveiką, ypač tokiose srityse, kaip institucinė plėtra, taip pat socialinio ir ekonominio bei pilietinės visuomenės vystymosi srityse; mano, kad praktinis bendradarbiavimas turėtų būti papildytas struktūriniu ES ir Turkijos dialogu siekiant suderinti jų atitinkamą kaimynystės politiką;

2012 m. kovo 29 d., ketvirtadienis

61. teigiamai vertina tai, kad 2011 m. rugsėjo 27 d. Turkija ratifikavo JT konvencijos prieš kankinimą fakultatyvinį protokolą ir ragina Turkiją kuo greičiau perkelti jo reikalavimus į nacionalinę teisę; ragina nedelsiant priimti įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu priemones; ragina Turkiją leisti tarptautiniams stebėtojams apsilankyti jos kalėjimuose;

62. dar kartą ragina Turkijos vyriausybę pasirašyti Tarptautinio baudžiamojo teismo statutą, pateikti jį ratifikuoti ir taip užtikrinti dar didesnę Turkijos indėlį į daugiašalę pasaulinę sistemą ir dalyvavimą joje;

*

* *

63. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai, Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, Europos Žmogaus Teisių Teismo pirmininkui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Turkijos Respublikos vyriausybei ir parlamentui.

Pažangos ataskaita. Juodkalnija

P7_TA(2012)0117

2012 m. kovo 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2011 m. Juodkalnijos pažangos ataskaitos (2011/2890(RSP))

(2013/C 257 E/07)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2010 m. kovo 29 d. Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą ⁽¹⁾,
- atsižvelgdamas į 2003 m. birželio 19–20 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadas ir jų priedą „Salonikų darbotvarkė Vakarų Balkanų valstybėms: Europos integracijos link“,
- atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2011 m. gruodžio 9 d. sprendimą dėl Juodkalnijos pažangos stojimo proceso metu ⁽²⁾,
- atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2010 m. gruodžio 17 d. sprendimą suteikti Juodkalnijai į Europos Sąjungą stojančios šalies kandidatės statusą ⁽³⁾,
- atsižvelgdamas į 2011 m. spalio 12 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą dėl 2011 m. Juodkalnijos pažangos ataskaitos (SEC(2011)1204),
- atsižvelgdamas į 2011 m. spalio 12 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „2011-2012 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai“ (COM(2011)0666),
- atsižvelgdamas į 2010 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Komisijos nuomonės dėl Juodkalnijos narystės Europos Sąjungoje prašymo (COM(2010)0670),

⁽¹⁾ OL L 108, 2010 04 29, p. 3

⁽²⁾ Žr. 2011 m. gruodžio 9 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas (00139/1/2011).

⁽³⁾ Žr. 2010 m. gruodžio 16–17 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas (00030/1/2010).